

MÈTRICA: LA FORMA DELS POEMES

PROFESSOR: JORDI JULIÀ

Universitat Autònoma de Barcelona

Biblioteca d'Humanitats

1. Objectius

Entesa com la continuació natural del curs «Teoria de la Poesia», l'assignatura vol, com el seu subtítol fa avinent, defugir els aspectes més escolars i mecànics de l'anàlisi mètrica convencional en benefici d'una reflexió molt més abstracta sobre el problema de l'organització formal dels textos poètics i de les seves repercussions de caràcter semàntic i interpretatiu. L'aproximació a la poesia, doncs, serà promoguda sempre des d'uns pressupòsits afins als camps de l'estètica i de la teoria de la literatura, la qual cosa vol dir que la pràctica més rutinària de l'escansió de versos, quan eventualment s'hagi d'escaure, de cap manera no serà vista com un fi en ella mateixa; el valor que invariablement li serà atribuït haurà de ser el d'una dada formal a integrar en el comentari global del poema, el d'un «signe de reforç» del seu sentit més general. El curs, en definitiva, no pretén més que suscitar una reflexió sobre el *significat de la forma* en una parcel·la de l'art com és la poesia en què aquell sembla del tot indestriable de qualsevol altre component textual.

2. Temes

1. LA CONSTITUCIÓ DE L'OBRA D'ART.
2. SOBRE EL CONCEPTE DE FORMA.
3. LA MÈTRICA.
4. PARLEN ELS POETES (OPINIONS).
5. PARLEN ELS CRÍTICS (COMENTARIS).

3. Lectures i pràctiques

La peculiar orientació que rebran els continguts de l'assignatura, descrita en el primer apartat, obliga que l'alumne/a disposi d'uns coneixements mètrics elementals, que en les sessions del curs es donaran per sabuts i que, en el pitjor dels casos, poden ser immediatament evacuats amb la consulta dels manuals a l'ús, com ara, pel que fa a la mètrica catalana, els de Salvador Oliva *Mètrica catalana* (Barcelona Quaderns Crema, 1980) i *Introducció a la mètrica* (Barcelona, Quaderns Crema, 1986) i Josep Bargalló Valls *Manual de mètrica i versificació catalanes* (Barcelona, Empúries, 1991), i, per a la mètrica espanyola, el de Rudolf Baehr *Manual de versificación española* (Madrid, Gredos, 1970) i el *Diccionario de métrica española* (Madrid, Paraninfo, 1985) de José Domínguez Caparrós. Els textos inclosos en el Dossier de l'assignatura seran els que vertebraran les sessions del curs i això, lògicament, els converteix en lectura obligatòria; això no obstant, és recomanable el llibre de Rafael Núñez Ramos *La poesía* (Madrid, Síntesis, 1992) com a referència general dels continguts de l'assignatura.

Pel que fa a les pràctiques, aquestes consistiran en l'elaboració periòdica d'exercicis per escrit o a classe a partir de qüestions relatives als textos inclosos en el Dossier i en la participació, amb caràcter voluntari, en un seguit d'exposicions de grup a l'entorn de l'obra poètica d'un/a autor/a el nom del/de la qual serà anunciat/da el primer dia de curs.

4. Avaluació

A banda de la participació regular de l'estudiant en les pràctiques del curs, descrites en l'apartat anterior, l'avaluació serà feta a partir d'un examen final que comprendrà alhora qüestions d'ordre teòric i pràctic. Hi haurà, també, la possibilitat d'elaborar un treball monogràfic amb caràcter opcional el tema i característiques del qual hauran de ser establerts necessàriament de comú acord amb el professor.

5. Bibliografia

Llevat dels títols de lectura obligatòria, ja mencionats, s'indiquen a continuació unes mínimes referències bibliogràfiques, incloses aquí per la seva considerable incidència en els continguts del curs o bé per ser molt assequibles, i en el benentès que en començar les classes serà facilitada una bibliografia exhaustiva i molt més específica.

ARISTÒTIL

1985 *Retòrica. Poètica*, ed. d'A. Blecua, Barcelona, Laia.

AUDEN, W. H.

1974 *La mano del teñidor*, Barcelona, Barral Editores.

BALLART, P.

1998 *El contorn del poema*, Barcelona, Quaderns Crema.

DOLEZEL, L.

1990 *Poetica occidentale. Tradizione e progresso*, Torí, Einaudi.

DOMÍNGUEZ CAPARRÓS, J.

1988 *Métrica y poética*, Madrid, UNED.

ECO, U.

1962 *Obra abierta*, Barcelona, Ariel, 1979.

1985 *Dels miralls i altres assaigs*, Barcelona, Destino, 1987.

FERRATER, G.

1981 «Sobre mètrica» a *Sobre el llenguatge*, Barcelona, Quaderns Crema, pp. 77-86.

1987 *Foix i el seu temps*, Barcelona, Quaderns Crema.

GULLÓN, R.

1986 *Una poética para Antonio Machado*, Madrid, Espasa-Calpe.

JULIÀ, J.

1999 *Al marge dels versos*, Barcelona, Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

PAREYSON, L.

1954 *Estetica. Teoria della formatività*, Florència, Sansoni, 1974³.

1966 *Conversaciones de estética*, Madrid, Visor, 1987.

SMITH, B. H.

1968 *Poetic Closure. A Study of How Poems End*, Chicago, The University of Chicago Press.

TATARKIEWICZ, W.

1980 *A History of Six Ideas*, La Haia-Boston-Londres, Martinus Nijhoff.

TODOROV, T. (ed.)

1965 *Théorie de la littérature*, París, Seuil.

VALÉRY, P.

1957 *Teoría poética y estética*, Madrid, Visor, 1990.